

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců Mgr. Radovana Havelce a JUDr. Tomáše Rychlého v právní věci žalobkyně: **Central Europe Mark s.r.o.**, se sídlem Hlavní třída 87/2, Český Těšín, zastoupená Mgr. Jakubem Hajdučíkem, advokátem se sídlem Sluneční náměstí 2588/14, Praha 5, proti žalovanému: **Odvolací finanční ředitelství**, se sídlem Masarykova 427/31, Brno, o přezkoumání rozhodnutí žalovaného ze dne 2. 10. 2020, č. j. 37964/20/5100-41456-711929, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 13. 10. 2021, č. j. 25 Af 155/2020 - 48,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 13. 10. 2021, č. j. 25 Af 155/2020 - 48, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Finanční úřad pro Moravskoslezský kraj (dále jen „správce daně“) vydal podle § 167 daňového řádu ve spojení s § 103 zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, zajišťovací příkaz ze dne 27. 7. 2020, č. j. 2998995/20/3202-80546-801542, kterým žalobkyni uložil k zajištění dosud nestanovené daně z přidané hodnoty za zdaňovací období 1. čtvrtletí roku 2015 povinnost uhradit částku ve výši 1 316 670 Kč. Proti tomuto zajišťovacímu příkazu správce daně podala žalobkyně odvolání, které žalovaný v záhlaví specifikovaným rozhodnutím podle § 116 odst. 1 písm. c) daňového řádu zamítl a napadený zajišťovací příkaz potvrdil.

[2] Proti rozhodnutí žalovaného se žalobkyně následně bránila žalobou podanou ke Krajskému soudu v Ostravě (dále jen „krajský soud“), jenž napadeným rozsudkem žalobu zamítl, neboť neshledal žádnou z uplatněných námitek důvodnou. Se závěry žalovaného se zcela ztotožnil a jeho postup považoval za zcela zákonný.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[3] Žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) napadla rozsudek krajského soudu kasační stížností z důvodu, který lze podřadit pod § 103 odst. 1 písm. d) soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“).

[4] Namítá, že během probíhajícího řízení o žalobě nebyla dodržena zásada ústnosti a veřejnosti soudního jednání a byl tak porušen čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod a čl. 96 odst. 2 Ústavy České republiky. Krajský soud totiž zaslal zástupci stěžovatelky dne 1. 10. 2021 předvolání k ústnímu jednání na den 13. 10. 2021, které mu bylo doručeno až dne 11. 10. 2021; jeho omluvu z jednání pak neakceptoval. Jelikož předmětem přezkumu v nyní projednávané věci bylo rozhodnutí o odvolání proti zajišťovacímu příkazu, nebyl krajský soud povinen rozhodnout ve lhůtách počítaných na dny, a proto bylo jeho povinností poskytnout stěžovatelce alespoň desetidenní dobu pro přípravu na ústní jednání. Stěžovatelka byla z této doby zkrácena o osm dní. Má tak za to, že tato vada měla zásadní vliv na zákonnost rozhodnutí ve věci samé. V této souvislosti odkazuje na rozsudek ze dne 19. 11. 2020, č. j. 8 As 34/2020 - 100, v němž Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že podle § 49 odst. 1 s. ř. s. může soud k přípravě na jednání stanovit dobu kratší než deset dnů v řízeních, v nichž je povinen rozhodnout ve lhůtách počítaných na dny.

[5] Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti v souvislosti se stěžovatelkou poukazovaným rozsudkem uvedl, že Nejvyšší správní soud v tomto rozhodnutí připustil určitou míru diskrece ohledně toho, zda zkrácení času na přípravu jednání mohlo mít vliv na zákonnost rozhodnutí ve věci samé. Zástupci stěžovatelky přitom vytýká, že jako právní profesionál si měl zásluky vyzvedávat bezprostředně po jejich dodání do datové schránky, nikoliv až poslední den úložní doby. Dále uvádí, že předseda senátu krajského soudu se přinejmenším pokusil o to, aby stěžovatelka měla v souladu s § 49 odst. 1 s. ř. s. alespoň deset dnů čas na přípravu, nicméně její zástupce ji o tento čas „ochudil“. Krom toho je mu z jeho úřední činnosti známo, že zástupce stěžovatelky se nezřídkou soudních jednání neúčastní. Žalovaný rovněž s ohledem na zásadu koncentrace řízení vyjádřenou v § 71 odst. 2 s. ř. s. nepovažuje ústní jednání ve správním soudnictví za natolik významné. Dále má za to, že jelikož stěžovatelka, ač jí v tom nic nebránilo, ve své kasační stížnosti nenapadá závěry vztahující se k meritu věci, které krajský soud v napadeném rozsudku vyslovil, nepovažuje stěžovatelkou vytykanou vadu za natolik závažnou, aby vedla ke zrušení napadeného rozsudku. Na závěr dodal, že do práva na veřejné soudní projednání věci bezesporu zasaženo nebylo.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[6] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil zákonné náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že byla podána včas a proti rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost

pokračování

ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná, a stěžovatelka je v souladu s § 105 odst. 2 s. ř. s. zastoupena advokátem. Poté Nejvyšší správní soud přezkoumal důvodnost kasační stížnosti v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů.

[7] Kasační stížnost je důvodná.

[8] Předmětem zkoumání v nyní posuzované věci je otázka, zda byla stěžovatelce poskytnuta dostatečná doba k přípravě na ústní jednání.

[9] Podle § 49 odst. 1 věty první s. ř. s. *k projednání věci samé nařídí předseda senátu jednání a předvolá k němu účastníky tak, aby měli čas k přípravě přiměřený povaze věci, alespoň však 10 dnů; kratší čas k přípravě lze stanovit v řízeních, v nichž je soud povinen rozhodnout ve lhůtách počítaných na dny.*

[10] Podle § 49 odst. 3 s. ř. s. pak platí, *že neúčast řádně předvolaných účastníků nebrání projednání a skončení věci, nejsou-li důvody pro odročení podle § 50.*

[11] Nejvyšší správní soud ze soudního spisu zjistil následující pro věc podstatné skutečnosti. Stěžovatelka podala prostřednictvím svého zástupce ke krajskému soudu dne 4. 12. 2020 žalobu proti rozhodnutí specifikovanému v záhlaví tohoto rozsudku. V odst. [45] a [46] žaloby zástupce stěžovatelky krajský soud požádal, aby ve věci nařídil jednání, a to v souladu s § 102a občanského soudního řádu prostřednictvím videokonferenčního zařízení. Na č. l. 36 se dále nachází pokyn kanceláři ze dne 30. 9. 2021, aby předvolala zástupce stěžovatelky a žalovaného na ústní jednání v termínu 13. 10. 2021 v 13:00 hod. Zástupci stěžovatelky mělo být podle tohoto pokynu sděleno, že „[s] ohledem na stávající epidemickou situaci neshledal soud důvody pro vedení jednání s využitím videokonference“. Samotný text předvolání však již v soudním spise zažurnalizován není. V soudním spise se místo toho nachází potvrzení o dodání a doručení předvolání k ústnímu jednání do datové schránky. Z něj kasační soud zjistil, že předvolání bylo zástupci stěžovatelky dodáno do jeho datové schránky dne 1. 10. 2021 v 10:02 hod., do které se oprávněná osoba následně přihlásila až dne 11. 10. 2021 v 06:15 hod.

[12] Dne 11. 10. 2021 v 14:16 hod. obdržel krajský soud od zástupce stěžovatelky přípis, v němž jej informoval, že z důvodu nedostatku času se nemůže odpovídajícím způsobem na ústní jednání připravit, a proto žádá o jeho odročení. Zároveň žádá, aby jednání bylo možné uskutečnit formou videokonference. Na žádost o odročení reagoval krajský soud přípisem ze dne 12. 10. 2021, v němž zástupce stěžovatelky informoval, že zaslano omluvu neshledal důvodnou. Předvolání k ústnímu jednání mu totiž bylo doručeno dne 1. 10. 2021, a doba k přípravě tak byla zachována. Zároveň neshledal včasnou ani omluvu, neboť nebyla zaslána bezprostředně po doručení předvolání. Krajský soud proto konstatoval, že pokud se v uvedený termín zástupce stěžovatelky ke krajskému soudu nedostaví, bude věc projednána bez jeho účasti. V soudním spise se následně na č. l. 42 nalézá protokol ze soudního jednání ze dne 13. 10. 2021. Z něj vyplývá, že se k jednání nedostavil ani zástupce stěžovatelky a ani stěžovatelka samotná. Usnesením vydaným při jednání krajský soud rozhodl, že bude jednáno v nepřítomnosti stěžovatelky a jejího zástupce. Konečně dne 21. 10. 2021 obdržel krajský soud přípis zástupce stěžovatelky, v němž předsedu senátu krajského soudu upozornil, že předvolání k ústnímu jednání mu bylo

doručeno dne 11. 10. 2021, nikoliv dne 1. 10. 2021, jak tvrdil v předchozím přípise. Nebyla tak zachována minimální doba deseti dnů pro přípravu na jednání. Za dva dny nebylo v jeho silách se na jednání připravit. Na tento přípis krajský soud reagoval tak, že zástupci stěžovatelky zaslal dne 23. 11. 2021 písemné vyhotovení rozsudku. V něm otázku ústního jednání, jež proběhlo v nepřítomnosti stěžovatelky a jejího zástupce, nijak nezmínil.

[13] Jak již uvedl Nejvyšší správní soud např. v rozsudku ze dne 13. 1. 2023, č. j. 5 Afs 85/2022 - 27, „*pravidlem při soudním rozhodování je nařízení ústního jednání tak, aby byla zachována zásada ústnosti a veřejnosti soudního jednání (srov. též čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, čl. 96 odst. 2 Ústavy České republiky). Výjimkou z této zásady je možnost soudu projednat věc bez nařízení jednání, tato výjimka však musí být vykládána zejména s ohledem na zájmy účastníka řízení, o jehož právech se rozhoduje a jenž také s řízením disponuje.*“ V nálezu ze dne 19. 6. 2008, sp. zn. IV. ÚS 3114/07, Ústavní soud uvedl, že „*[k] základním zásadám řádného a ústavního pořádku republiky, odpovídajícím výkonu spravedlnosti a zejména také ústavně zaručeným podmínkám práva na soudní ochranu (blava pátá čl. 36 a násl. Listiny základních práv a svobod), náleží - nikoli v poslední řadě - také veřejnost soudních jednání (čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod) a právo účastníka soudního řízení se jej s příslušnými procesními právy zúčastnit (kupř. nález sp. zn. III. ÚS 627/01). K projednání věci samé nařídí předseda senátu jednání, k němuž předvolá účastníky. Uvedený imperativ adresovaný soudu platí potud, pokud nejsou splněny podmínky výluky z této povinnosti v nich taxativně obsažené. Pro tento způsob legislativně technického zakotvení třeba a contrario (bezvýhradně) vyvozovat, že případy v nich neuvedené pod aspektem ústavně zaručeného základního práva na soudní ochranu non lege artis provedeným „*extenzivním výkladem*“ podřadit nelze.“*

[14] Jelikož přezkum zajišťovacího příkazu, resp. rozhodnutí o odvolání proti němu, není typem řízení, v němž je soud povinen rozhodnout ve lhůtách počítaných na dny, zkoumal kasační soud nejprve, zda byla dodržena desetidenní doba pro přípravu řízení. Krajský soud v přípise ze dne 12. 10. 2021, jímž nevyhověl žádosti o odročení jednání, zástupci stěžovatelky oznámil, že předvolání bylo doručeno již dne 1. 10. 2021, a doba k přípravě tak byla zachována. Jak již však bylo uvedeno v odst. [11] tohoto rozsudku, v tento den bylo předvolání teprve dodáno do datové schránky zástupce stěžovatelky. Doručeno bylo v souladu s § 17 odst. 3 zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, až dne 11. 10. 2021, kdy se do datové schránky přihlásila oprávněná osoba. Doba deseti dnů začala v souladu s § 40 odst. 1 s. ř. s. běžet až následující den od doručení informace o nařízení jednání, tedy od 12. 10. 2021.

[15] O tom, že pro počátek běhu desetidenní doby je rozhodující okamžik doručení a nikoliv den dodání do poštovní či datové schránky, ostatně svědčí i formulace § 49 odst. 3 s. ř. s. a taktéž závěry odborné literatury vztahující se k tomuto ustanovení: „*Jednání může proběhnout za podmínky, že předvolání k jednání bylo řádně doručeno všem účastníkům řízení a že o něm byly vyzooměny všechny osoby zúčastněné na řízení. Řádným doručením předvolání se rozumí i situace, kdy si předvolávaná osoba předvolání osobně nevyzvedla, nastoupily však účinky tzv. náhradního doručení (náhradní doručení předvolání není vyloučeno). [...]* Jednání nelze konat, pakliže účastník řízení, jenž se nedostavil nebo s projednáním věci při tomto jednání nesouhlasí, nebyl řádně předvolán (rozsudek NSS 3 As 40/2003 - 66). Podmínkou konání jednání naopak není účast řádně předvolaných účastníků při jednání. Věc lze zásadně projednat

pokračování

i v jejich nepřítomnosti“ (srov. KÜHN, Z., KOCOUREK, T. a kol., Soudní řád správní. Komentář. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, právní stav k 31. 5. 2019, dostupné v systému ASPI, k § 49 odst. 3, zvýraznění provedl Nejvyšší správní soud).

[16] Nejvyšší správní soud tedy k otázce běhu desetidenní doby uzavírá, že argumentace krajského soudu nebyla správná, neboť desetidenní doba k přípravě jednání nebyla, jak stanoví § 49 odst. 1 s. ř. s., zachována; stěžovatelce byl k přípravě jednání ponechán pouze jeden celý den. Nejvyšší správní soud proto dále zkoumal, zda toto pochybení krajského soudu je jinou vadou řízení ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. Obecně totiž platí, že ne každá vada řízení před soudem je důvodem pro zrušení napadeného rozhodnutí, neboť kasační stížnosti lze vyhovět jen v případě vad, které mohly mít vliv na zákonnost napadeného rozhodnutí.

[17] Dřívější judikatura Nejvyššího správního soudu (srov. např. rozsudky ze dne 31. 5. 2004, č. j. 7 Ads 41/2003 - 50, a ze dne 16. 11. 2016, 7 As 199/2016 - 39) se klonila k závěru, že nedodrží-li krajský soud zákonem stanovenou nejkratší dobu pro přípravu k projednání věci samé na jednání a zároveň účastníci výslovně neuvedou, že je poskytnutá doba dostačující, musí soud jednání odročit podle § 50 s. ř. s. za účelem poskytnutí dostatečné doby k přípravě. V opačném případě zatíží soud své rozhodnutí vadou s vlivem na zákonnost rozhodnutí o věci samé podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

[18] Zvrat ovšem přineslo usnesení ze dne 4. 10. 2023, 6 As 24/2021 - 30, v němž rozšířený senát Nejvyššího správního soudu (dále jen „rozšířený senát“) dospěl k závěru, že nedodržení nejkratší zákonem stanovené doby, poskytnuté účastníkům řízení pro přípravu k projednání věci samé při nařízeném jednání nemusí být podle okolností takovou vadou řízení, která mohla mít za následek nezákonnost rozhodnutí o věci samé ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. Rozšířený senát v tomto usnesení zdůraznil, že *„[s]myslem a účelem doby pro přípravu k projednání věci samé na jednání je umožnit účastníkům řízení účinnou ochranu veřejných subjektivních práv v řízení před soudem. Má zřejmý a obecně i značný procesní význam. Poskytuje časový prostor, v němž může účastník shromáždit argumenty a podklady svědčící v jeho prospěch, připravit se na pravděpodobné argumenty a podklady jiných aktérů řízení a celkově připravit svou procesní strategii pro jednání před soudem.“* Rozšířený senát ve svém usnesení rovněž uvedl výčet okolností, které determinují odpověď na otázku, zda nedodržení desetidenní doby na přípravu skutečně může mít za následek nezákonnost rozhodnutí ve věci samé. Jednou z nich je samotná délka doby poskytnuté na přípravu (čím kratší, tím je zásah do práv účastníka větší). Další okolností pak je povaha věci samé, zejména míra její skutkové a právní složitosti a z toho vyplývající pravděpodobná náročnost (časová, intelektuální aj.) přípravy. Svou roli rovněž hrají i další možné individuální okolnosti případu (např. že se účastník o konání jednání dozvěděl neformální cestou již dříve nebo že se dopouští obstrukčního jednání).

[19] Po vztáhnutí výše uvedených argumentů rozšířeného senátu na nyní projednávaný případ dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že bylo namíste jednání nařízené na 13. 10. 2021 podle § 50 s. ř. s. odročit. Ze soudního spisu vyplývá, že stěžovatelce a jejímu zástupci byla ponechána doba k přípravě na jednání v délce pouze jednoho celého dne, což je lhůta nepřiměřeně krátká. Zároveň projednávaný případ (přezkum zajišťovacího příkazu, resp. rozhodnutí o odvolání proti němu) nelze podřadit pod věci zcela jednoduché

či banální, o čemž svědčí i celá řada námitek, které stěžovatelka uplatnila na str. 2 až 15 své žaloby. Bylo tedy možné předpokládat, že příprava na jednání si vyžádá delší čas.

[20] Rovněž bylo nutné vzít v potaz i individuální okolnosti případu, konkrétně že zástupce stěžovatelky sídlí v Praze a jednání mělo proběhnout v Ostravě; musel mít tudíž dostatečný čas, aby si mohl naplánovat cestu přes téměř celou Českou republiku. Nelze ani opomenout samotnou aktivitu zástupce stěžovatelky, který obratem po doručení předvolání výslovně požádal o odročení nařízeného jednání. Z argumentace krajského soudu naopak ani nevyplývá, že by se zástupce stěžovatelky dopouštěl zneužití svých práv a uchýlil se vyzvednutím informace o nařízeném jednání až desátý den úložní lhůty k obstrukčnímu jednání (např. že se takového přístupu dopouštěl opakovaně i v jiných věcech). Důvody pro neodročení nařízeného jednání uvedené krajským soudem v přípise ze dne 12. 10. 2021 jsou totiž založeny pouze na již výše vyvráceném závěru, že informace o nařízení jednání byla doručena již 1. 10. 2021. Jiný důvod, proč by měla být poskytnutá doba na přípravu dostatečná, krajský soud neuvedl.

[21] Nejvyšší správní soud po zvážení výše uvedených okolností, a to jak každé samostatně, tak i všech ve vzájemné souvislosti, dospěl k závěru, že krajský soud svým postupem porušil zásadu ústnosti soudního jednání upravené v § 49 odst. 1 s. ř. s. a vyplývající dále z čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod a čl. 96 odst. 2 Ústavy České republiky, přičemž se jedná o jinou vadu řízení ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., jež mohla mít za následek nezákonnost rozhodnutí o věci samé.

IV. Závěr a náklady řízení

[22] Kasační stížnost je důvodná, Nejvyšší správní soud proto rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu v souladu s § 110 odst. 1 větou první před středníkem s. ř. s. vrátil k dalšímu řízení. Krajský soud je v dalším řízení na základě § 110 odst. 4 s. ř. s. vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu vysloveným v tomto rozsudku. Opětovně tedy nařídí jednání a předvolá k němu účastníky řízení tak, aby jim byla poskytnuta dostatečná lhůta na přípravu k jednání.

[23] V novém řízení rozhodne krajský soud i o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 3 věta první s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 31. ledna 2024

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu